

Biblioteksplan Söderköpings kommun 2016 - 2018

Antagen av Servicenämnden 2016-02-02

Antagen i Barn- och utbildningsnämnden 2016-04-19

Söderköpings
kommun

Bibliotekens uppgift

Biblioteken ska i enlighet med Bibliotekslagen verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De primära uppdragen i verksamheten är att skapa läslust, förmedla information, stärka litteraturens ställning samt arbeta för digital delaktighet och medie- och informationskunnighet.

Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig för alla men i enlighet med Bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska.

En grundläggande uppgift är att bevaka medieutvecklingen och göra ett aktivt inköpsurval utifrån besökarnas behov och önskemål. Beståndet ska spegla samtiden, ge kunskap, beskriva historiska skeenden samt skapa läslust, nyfikenhet och engagemang. Läsning ökar delaktigheten i samhällslivet och är en viktig förutsättning för demokratin.

Fakta om biblioteken i Söderköping

Stadsbiblioteket består av huvudbiblioteket i Stinsen samt två filialer integrerade med skolor, Mogata och Östra Ryd. Stadsbiblioteket har öppet 50 timmar i veckan september-april, och 44 timmar i veckan maj-augusti. Filialerna har öppet tre timmar vardera i veckan. Stadsbiblioteket har 3.0 bibliotekarier och 3.0 assistenttjänster. Antal utlån per kommuninvånare 7,7 (2014), en siffra som står sig väl i jämförelse med folkbibliotek i övriga Sverige.

Söderköping har idag 8 grundskoleenheter fördelade på 6 rektorsområden. Det finns även enheter med speciella skolformer för elever med särskilda behov. I kommunen finns också två fristående grundskolor. Utvecklingsplanen behandlar endast de kommunala skolorna. Vid samtliga finns en bibliotekspedagog men endast två skolbibliotek är bemannade på fasta tider någon gång under skolveckan. Två av skolorna på landsbygden har integrerade filial- och skolbibliotek.

Nyströmska skolans bibliotek är öppet 34,5 timmar i veckan och är oftast bemannat. I biblioteket arbetar en bibliotekarie 75 % och en assistent 20 %. Bibliotekets användare är 2015 ca 700 gymnasieelever och vuxenstudierande samt drygt 80 anställda. Nyströmska skolan är en 1-1skola där alla elever får tillgång till en egen laptop under sin studietid.

Regionbibliotek Östergötland och Götasamarbetet

Regionbiblioteket, som är en del av Region Östergötland, utgör navet för bibliotekssamarbetet i regionen och verkar för att den samlade biblioteksverksamheten ska spela en aktiv roll för regionens utveckling. Regionbiblioteket ska främja folkbibliotekens verksamhets- och kunskapsutveckling samt samarbete och kvalitet. Detta mot bakgrund av att alla invånare i Östergötland ska ha en jämlik tillgång till litteratur, information och bibliotekstjänster.

Sedan 2012 är Söderköpings stadsbibliotek del av Götabiblioteken, med ett gemensamt biblioteksdatasystem och bibliotekskort, där Östergötlands alla folkbibliotek samt folkbiblioteken i Tranås ingår. Gemensamt låntagarsystem och fritt flöde av medier mellan biblioteken innebär att östgötarnas tillgång till bibliotekens resurser ökat, vilket ger en mer demokratisk tillgång till biblioteksresurserna i regionen. Tillgången till databaser har samordnats och användare av Götabiblioteken har samma åtkomst till e-böcker, e-tidskrifter, e-arkiv för släktforskning och för att söka stipendier.

Götabarn, Göta tillgänglighet, Göta mångkultur är några av de samlarbetsgrupper, för kunskaps- och verksamhetsutveckling, som finns inom Götabiblioteken. Götabiblioteken har genom Läsluststrategin 2015-2017 formulerat en gemensam strategi för samverkan kring läs- och skrivinspiration. Det gemensamma projektet *Läsvågen* – läslust i Östergötland syftar till, att med läsaren i fokus, ta fram olika koncept kring läsande och skrivande i det fysiska rummet men även digitalt.

Utvecklingsplan Barn och ungdom, Söderköpings stadsbibliotek 2016-2018

Folkbiblioteket strävar i sin verksamhet efter att nå alla kommunens barn. Detta görs genom olika insatser riktade både till barn på fritiden och inom barnomsorg och skola.

Mångfald, kvalitet och aktualitet ska, enligt Söderköpings stadsbiblioteks medieplan 2015-2018, prägla medieutbudet för barn och unga. Biblioteket tar hänsyn till den efterfrågan som finns, oavsett format, och erbjuder såväl digitala som fysiska medier.

Handlingsplan för tillgänglighet 2016-2018 vägleder i arbetet för en mer tillgänglig biblioteksverksamhet.

Läsning och läsupplevelser

Folkbiblioteket arbetar för att särskilt främja läsning och tillgången till litteratur.

”Barnens första bok” delas ut till alla nyfödda barn i kommunen.

Folkbiblioteket har kontinuerlig kontakt med Familjecentralen som bland annat rymmer barnmorskemottagning och BVC samt en öppen förskola. Särskilda bokpåsar finns för utlån till föräldrar och barn som besöker den öppna förskolan och barnbibliotekarien besöker den öppna förskolan för att informera om bokpåsarna och biblioteket.

För att främja tillgången till litteratur och komplettera enheternas egna bestånd skickar folkbiblioteket ut bokdepositioner. Dessa distribueras till BVC:s väntrum samt till flertalet barnomsorgsenheter samt förskoleklasser i kommunen. Då skolan gör särskilda lässatsningar ger folkbiblioteket stöd genom boklådor, bokprat eller annat lämpligt.

I syfte att inspirera till läsning bjuds alla år 2, 5 och 7 in till stadsbiblioteket för information och bokprat. Barnbibliotekarien erbjuder biblioteksinformation och läsinspiration till barnens vuxna vid exempelvis föräldramöten. Läsfrämjandeprojekt för grundskoleelever, i samarbete med Kulturskolan och Vetenskaparna, genomförs kontinuerligt. Varje höst arrangeras fyra barnboksveckor i samarbete med Kulturskolan då förskolegrupper bjuds till biblioteket för kultur och eget skapande under ett bokligt tema. En utställning av barnens alster följer därefter.

Varje år görs en ansökan och redovisning till Kulturrådet gällande inköpsstöd till folkbiblioteket samt skolbiblioteken på grund- och gymnasieskolan. En del av bidraget går till inköp av litteratur till barnomsorgen, barnbibliotekarien gör ett urval som kompletterar enheternas egna bestånd. Vid den årliga utdelningen av dessa bokpaket bjuds samtlig barnomsorgspersonal till biblioteket till en inspirationskväll kring nytutgiven barnlitteratur. Barnbibliotekarien gör även bokinköp genom Kulturrådets inköpsstöd till samtliga skolbibliotek. Vid utdelningen av dessa böcker, för åk F-6, ges en presentation till lärarna. Detta för att lärarna sedan ska kunna inspirera sina elever till läsning.

I samarbete med Kulturkontoret erbjuds ofta verksamhet för barn och unga under deras fritid. De återkommande Barnsliga lördagarna för barn från 3 år är ett sådant exempel liksom den lovverksamhet som gemensamt planeras och genomförs. Barnbibliotekarien samverkar även med andra bibliotek i länet genom att pröva nya metoder för läs- och skrivfrämjande arbete. Det är viktigt att barn och unga känner att de har möjlighet att påverka biblioteksverksamheten.

Biblioteket samverkar med gymnasieskolan kring gemensamma teman och arrangemang.

Inriktning

- Öka barns läsande och intresse för läsning

Strategier

- Bjuda in alla nyfödda och deras föräldrar till biblioteket för biblioteksinformation och läsinspiration, i samband med att "Barnets första bok" delas ut
- Nå de yngre barnen och deras föräldrar genom samarbete med Barnmorskemottagningen, BVC samt Familjecentralens öppna förskola angående läsfrämjande och språkutveckling
- Fortsätta att utveckla samarbetet med barnomsorgen, både genom beprövade och nya metoder
- Hitta och pröva nya metoder för att inspirera barn och ungdomar till läsning samt erbjuda forum och möjlighet att samtala om läsoplevelser
- Bevaka och erbjuda nya medieformer, exempelvis e-böcker
- Erbjuder anpassade medier, bevaka utvecklingen kring dessa och informera om möjligheten till anpassade medier
- Fortsätta samt utveckla samarbetet med andra verksamheter

Information och lärande

Folkbiblioteket arbetar för att synliggöra och marknadsföra den variation av olika kunskapskällor som finns vid sidan om sökmotorer på internet. Undervisning i informationssökning för elever i åk 7 erbjuds varje år.

Gemensamt kommunabonnemang finns på databaserna Landguiden och Alex-online. När behov finns erbjuder folkbiblioteket undervisning i dessa för lärare i åk F-9.

Temalådor sammanställs kontinuerligt till barn i skolår 1-9.

Folkbiblioteket är ett stöd för grundskolebiblioteken och medverkar till att utveckla dessa samt att stötta bibliotekspedagoger i att administrera biblioteksverksamheten. Gemensamma möten hålls kontinuerligt.

Inriktning

- Öka barns och pedagogers kompetens inom informationssökning och källkritik

Strategier

- Erbjuder elever utbildning i informationssökning och källkritik
- Erbjuder kompetensutveckling till personal inom barnomsorg och grundskola gällande informationssökning, informationskompetens samt nya och anpassade medier
- Ge tillgång till och handledning i ny teknik i biblioteket, som exempelvis e-böcker

Tillgänglighet

Med tillgänglighet menas här åtkomst till den fysiska bibliotekslokalen samt till biblioteket på webben. Biblioteket strävar efter att alla användare ska ha tillgång till bibliotekets medier och verksamhet. Särskild uppmärksamhet ägnas bl.a. åt barn samt personer med funktionsnedsättning.

På den s.k. Äppelhyllan tillhandahålls medier speciellt anpassade för barn och unga med funktionsnedsättning. I Äppelhyllan finns medier på teckenspråk och med tecken som stöd, talböcker samt bok & DAISY.

Biblioteket erbjuder s.k. Språkpillen, vilket är bilderböcker som tagits fram i samarbete mellan bibliotek och logoped i Östergötland för att stimulera språket hos barn med försenad språkutveckling. Barn med försenad språkutveckling kan få böcker förskrivna på recept av en logoped.

Folkbiblioteket samarbetar med grundskolorna vid registrering av elever till Egen nedladdning.

Inriktning

- Biblioteket ska vara fysiskt och digitalt tillgängligt för alla

Strategier

- Tillgänglighetsanpassa lokaler och bibliotekets hemsida
- Stödja skolbiblioteken i driften av datoriserade biblioteksrutiner
- Fortsätta utveckla och utöka utbudet på Äppelhyllan
- Erbjud s.k. Språkpillen som framtagits i samarbete med logoped, för språkstimulans och språkutveckling
- Skapa kontakter med skola och förmedlare för att erbjuda verksamhet till barn med funktionshinder

Andra språk än svenska

Biblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Efterfrågan på medier på andra språk än svenska har tidigare inte varit särskilt stor på folkbiblioteket men ökar nu stadigt. Biblioteket strävar efter att på efterfrågan kunna erbjuda alla användare böcker på det egna modersmålet, antingen genom att reservera in media från det bestånd som finns inom Götabiblioteken eller genom bokdepositioner från Internationella Biblioteket.

Inriktning

- Erbjud verksamhet som tillmötesgår målgruppens behov och önskemål samt underlättar integration

Strategier

- Utnyttja det bestånd av medier på andra språk som finns att tillgå via Götabiblioteken och Internationella biblioteket
- Påbörja sammanställning och utlån av kombinerade bokpåsar med bilderböcker på svenska och andra språk
- Genom omvärldsbevakning följa och möta upp behovet bland användarna samt utveckla samarbetet med föreningar och samordnare i kommunen

Utvecklingsplan Grundskolebibliotek 2016 – 2018

Skolbiblioteket ska vara ett pedagogiskt redskap för såväl elever som pedagoger. Det är av stor betydelse att eleverna har tillgång till biblioteket under sin skoltid och att biblioteket finns nära barnen. Det finns ett starkt samband mellan bemannade skolbibliotek och god läsförmåga. Läsförmåga och läsförståelse påverkar lärandet inom alla skolämnen. För att locka till läsning måste barn och ungdomar ges chanser till lustfyllda läsupplevelser. Här har skolbiblioteken en viktig uppgift.

Läsning och läsupplevelser

Skolbiblioteken används i första hand till att låna böcker och för att söka information i facklitteratur. Merparten av skolbibliotekens bestånd utgörs av skönlitteratur. Det är i stort sett endast böcker som finns i bibliotekens bestånd. Fysiska ljudböcker finns i huvudsak i de kombinerade filial- och skolbiblioteken men det finns tillgång till talböcker, för elever med läs- och skrivsvårigheter, i samtliga skolbibliotek genom Inläsningstjänst. Böcker på hemspråk finns inte i något skolbibliotek men kan lånas som talbok via Inläsningstjänst. För samtliga grundskolor finns kommungemensamma program för läsundervisning. Flera skolbibliotek behöver gallras för att ge plats åt mer aktuell litteratur.

Alla elever ska ha tillgång till någon eller några datorer med internetuppkoppling i skolbiblioteket.

I nuläget har de flesta skolbibliotekspedagoger avsatt tid för att sköta skolbiblioteket, mellan en till tre timmar per vecka. Det finns inte tid till bokprat eller andra läsfrämjande insatser. Den avsatta tiden går åt till öppethållande, bokinköp samt skötsel av biblioteket och dess bestånd.

Inriktning

- Skolbiblioteken ska stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur

Strategier

- Bibliotekspedagogen ska inspirera och motivera kollegor till att bli läsförebilder för eleverna
- Skolornas medieanslag ska öka
- Ett uppdaterat och inspirerande utbud av media ska finnas tillgängligt för eleverna i skolbiblioteken

Information och lärande

Genom kommunlicenser som köpts in i samarbete mellan grundskolorna, gymnasieskolan och folkbiblioteket har alla kommunala grundskolor tillgång till databaserna Landguiden och Alex-online. Grundskolorna har ett eget abonnemang på NE och Inläsningstjänst. Folkbiblioteket erbjuder, vid behov, grundskolans lärare utbildning i användandet av dessa databaser.

Inriktning

- Eleverna ska ha förmåga att söka och värdera information och kunskap

Strategier

- Alla elever i grundskolan ska, via skolbiblioteket och/eller i sin ordinarie undervisning, ha undervisning i informationssökning och källkritik

- Skolbiblioteket tillhandahåller facklitteratur som komplement till källor på nätet
- Det finns ett biblioteksrum på edWise där elever och lärare kan få tips och idéer på hur man kan förbättra elevernas förmåga att söka och kritiskt granska källor
- Bibliotekspedagogerna får fortbildning och information om de bibliotekstjänster som finns tillgängliga via nätet

Tillgänglighet

Alla skolbibliotek kan användas av lärare och elever under hela skoldagen. Bibliotekslokalerna är ofta låsta, men eleverna kan gå dit tillsammans med en vuxen. Flera av skolbiblioteken används till andra aktiviteter såsom klassrum, datasal och grupprum. Två av de nio skolbiblioteken är bemannade på fasta tider, 1-3 timmar per vecka. Inget skolbibliotek har en egen hemsida.

Åtta av de nio skolbiblioteken har den datoriserade katalogen och utlåningssystemet Freelib som är samma typ av biblioteksdatasystem som används i folkbiblioteket. Än så länge är endast skolornas biblioteksbestånd registrerade i biblioteksdatasystemet.

Inriktning

- Alla skolenheter ska ha ett skolbibliotek i en särskilt avsatt och ändamålsenlig lokal, tillgänglig under skoltid

Strategier

- Skolbiblioteken ska ha bemannade öppettider
- Bibliotekspedagogerna informerar och aktualiserar biblioteksplanen för rektor och pedagoger

Utvecklingsplan Gymnasiebiblioteket på Nyströmska skolan 2016-2018

Biblioteket fungerar som Nyströmska skolans hjärta. Det är placerat centralt i skolan och är en resurs som angår alla som arbetar på skolan, både elev och personal.

”På Nyströmska skolan ser vi att framgång i livet i stor utsträckning är beroende av vår vilja att bedöma kvaliteten i det vi gör och av vår vilja att utvecklas. Vi vill att en sådan kvalitet ska bidra till goda kunskaper och en stark personlig utveckling för alla som arbetar på Nyströmska, elev som personal. Vi bedömer människor mer efter deras möjligheter och förtjänster än efter deras fel och brister. Alla på Nyströmska strävar efter hög kvalitet inom alla områden; hos lärare och personal finns god kompetens, en vacker arbetsmiljö med modern utrustning, ett varierat arbetssätt och ett förhållningssätt till varandra där ett gott bemötande är ledorden.”

Läsning och läsupplevelser

Bibliotekarien stimulerar och ger inspiration till elevernas och personalens läsning genom utställningar och bokprat i grupper. Bibliotekarien sammanställer litteraturlistor och plockar ihop böcker för olika arbetsområden.

Bibliotekarien anordnar kulturaktiviteter för och med elever med anknytning till litteratur som t ex författarböcker, utställningar och poesidagar och håller kontakt och samarbetar på olika sätt med kommunens stadsbibliotek och kultursekreterare liksom med övriga gymnasiebibliotek i länet. De senaste fem åren har eleverna tillsammans med bibliotekarien drivit bokcirkeln ”Nyströmska skolans litteratursällskap”.

För andra året i rad har bibliotekarien tillsammans med svensklärarna planerat och genomfört projektet ”Hela skolan läser” då 30 minuters schemabrytande skönlitterär läsning ingår som ett obligatoriskt moment för alla elever och personal under en tre veckors period. Efter första utvärderingen var det stora flertalet positiva till projektet, därför väljer vi att fortsätta med detta som ett årligen återkommande event.

De senaste åren har antalet elever med annat modersmål än svenska ökat markant vilket ställer nya krav på biblioteket. Lättläst litteratur samt litteratur på andra språk ges allt större utrymme i bibliotekets budget. Här spelar kommunens abonnemang på inläsningstjänst en betydelsefull roll då alla elever erbjuds möjlighet att lyssna på både ordinarie kurslitteratur samt lättlästa böcker för dem som har det behovet.

Inriktning

- Öka elevernas läsning för att främja deras läsutveckling

Strategier

- Finna nya metoder för att stimulera intresset för läsning av skönlitteratur
- Bibehålla och utveckla kulturaktiviteter för och med elever med anknytning till litteratur
- Utveckla samarbetet med olika ämnesinriktningar och därmed visa på skönlitteraturens bredd
- Visa elever och personal hur man lånar e-böcker och e-ljudböcker
- Visa eleverna inläsningstjänsts fördelar och utbud av lättläst samt uppmana lärarna att uppmuntra användandet av denna tjänst
- Öka beståndet av litteratur på elevernas modersmål samt lättläst svenska

Information och lärande

Biblioteket ger möjligheter att erbjuda eleverna individuellt anpassade källor som komplement till kurslitteraturen. Genom biblioteket och dess personal ska eleverna ges möjlighet att utveckla god informationskompetens och kunskaper kring källhantering, sökstrategier. Biblioteket tillhandahåller verktyg för att kunna hitta och bearbeta information från både tryckta och webbaserade källor. Informationskompetens är grundläggande för att klara dagens vardagsliv, men är också en förutsättning för att klara högskolestudier.

I och med att alla elever har sin egen dator följer nya utmaningar och utökade möjligheter för bibliotekets verksamhet. Biblioteket kan enkelt tas med hem och eleverna är inte längre bundna av det fysiska biblioteksrummet. Webbaserade resurser och läromedel öppnar nya dörrar för elevernas lärande. Detta ställer höga krav på eleverna och biblioteket verkar i en utvecklingsgrupp för att kartlägga behov och strategier för utvecklingen av denna.

Bibliotekarien undervisar i informationssökning, både i biblioteket och i den ordinarie klassrumsundervisningen och deltar aktivt i undervisningen genom att ge fortlöpande handledning till enskilda elever och elevgrupper vid större fördjupningsarbeten, projekt etc. Bibliotekarien deltar regelbundet på ämneskonferenser och i programgruppsmöten och ingår på olika sätt i skolans pedagogiska verksamhet.

Lärarna anser generellt att biblioteket är nödvändigt för att undervisningen ska kunna bedrivas i enlighet med läroplanen. De anser också att det är av stort värde att kunna samarbeta med skolbibliotekarien för att eleverna ska beredas möjlighet att arbeta självständigt med informationssökning.

Eleverna använder biblioteket och bibliotekets resurser mer och mer under sin studietid. De uttrycker i de årliga enkätundersökningarna att biblioteket är en hjälp till bättre studier och betyder mycket för skolarbetet. De menar att biblioteket är ett centrum för kunskap och möten på Nyströmska skolan. Eleverna säger att de lärt sig att söka information på ett helt nytt och effektivt sätt och de poängterar att det är bra för dem.

Inriktning

- Öka antalet elever som använder bibliotekets resurser på ett adekvat sätt

Strategier

- Utveckla och fördjupa det pedagogiska samarbetet med lärarna
- Ge lärarna möjlighet att systematiskt engagera sig i bibliotekets utveckling och verksamhet
- Stärka kommunikationsvägarna till vuxenutbildningen
- Bibliotekarien deltar vid programgruppsmöten och konferenser för att på ett aktivt sätt engageras i elevernas olika arbeten och projekt
- Fortsätta att regelbundet utvärdera verksamheten med återkommande elevenkät i samtliga klasser och verksamheter
- Uppmuntra lärare vid vuxenutbildningen att ta kontakt med oss i biblioteket vid upplägg och start av olika arbeten
- Erbjudna eleverna ett eget konto på inläsningstjänst för att kunna lyssna på sin kurslitteratur

Tillgänglighet

Nyströmska skolans bibliotek är idag 2015 öppet klockan 8-15.30 två dagar i veckan och 8-15.15 två dagar i veckan resp. 9-14 på fredagar. Biblioteket är oftast bemannat.

Inriktning

- Biblioteket ska vara öppet och bemannat under skoltid

Strategi

- Öka bibliotekarietjänsten till 100 % och assistenttjänsten till 50%

Utvecklingsplan Vuxna, Söderköpings stadsbibliotek 2016-2018

Biblioteket är en mötesplats för informations- och kulturutbyte i vid bemärkelse, en plats som besöks av många grupper människor, med många olika behov och önskemål. Målgrupper är alla som söker information, kulturupplevelser eller som deltar i ett lärande, oavsett om detta sker formellt eller informellt, i grupp eller enskilt. Utgångspunkten är att biblioteket ska användas som en resurs i det livslånga lärandet och som en kulturarena genom hela livet.

Mångfald, kvalitet och aktualitet ska, enligt Söderköpings stadsbiblioteks medieplan 2015-2018, prägla medieutbudet. Biblioteket beaktar den efterfrågan som finns, oavsett format, och erbjuder såväl digitala som fysiska medier.

Handlingsplan för tillgänglighet 2016-2018 vägleder i arbetet för en mer tillgänglig biblioteksverksamhet.

Läsning och läsupplevelser

Det läsfrämjande arbetet mot vuxna utgörs av referenssamtal, bokprat, skyltning i biblioteket samt lästips på pekskärmar, genom foldrar, på hemsidan och i sociala medier. Evenemang arrangeras ofta i samarbete med Kulturkontoret och/eller med andra aktörer, ett exempel på detta är det årligen återkommande Bondens bokhylla, en serie författarbesök sommartid. Vidare ordnar biblioteket Litteraturquiz och bjuder in till bokpresentationer. För att tillmötesgå efterfrågan på särskilt populära titlar har 7-dagarslån samt en sektion för pocketböcker införts. Inom Götabiblioteken arbetar man gemensamt i projekt och nätverk för att hitta nya läsfrämjande metoder.

Inriktning

- Öka användarnas läsande och intresse för läsning

Strategier

- Utveckla nya metoder för att inspirera till läsning både i det fysiska biblioteket och genom hemsidan och sociala medier
- Bevaka och erbjuda nya mediaformer

Information och lärande

Biblioteket arbetar aktivt för att stötta de distansstudenter som bor i kommunen genom inköp av kurslitteratur och gratis fjärrlån av litteratur som inte finns att tillgå i Götabiblioteken. Därtill erbjuds hjälp med informationssökning samt en lugn studiemiljö i form av ett bokningsbart studierum.

Dagens samhälle blir ständigt mer digitaliserat. Alla har inte den utrustning eller kunskap som krävs för att använda sig av digitala tjänster. Detta kan i förlängningen innebära att man inte har möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter. Risken finns att informationsklyftorna mellan den resursstarka och den resurssvaga medborgaren ökar. Biblioteket har de senaste åren arbetat mycket för att minska de digitala klyftorna i samhället. Antalet frågor kring teknik har ökat stadigt under åren och att tillhandahålla teknik som datorer, skanner och trådlöst nätverk är numera självklart. Även mer aktiv hjälp i informationsdisken samt individuell handledning erbjuds, likväl som gratis IT-kurser inom olika områden.

Inriktning

- Biblioteket ska utgöra en plats för lärande och verka för delaktighet i samhället.

Strategier:

- Samverka med studieförbund, föreningar, vuxenutbildningsanordnare, gymnasie- och universitetsbibliotek
- Vara en resurs för studerande genom att handleda i informationssökning
- Erbjud utbildning i användandet av Internet och databaserade tjänster, både för nybörjare och mer vana användare
- Bevaka och erbjuda den teknik som behövs för att vara en aktiv medborgare i det demokratiska samhället

Tillgänglighet

Med tillgänglighet menas här åtkomst till den fysiska bibliotekslokalen och biblioteket på webben. Syftet är att ge så stor tillgång som möjlighet till bibliotekets medier och verksamhet. Biblioteket ska vara tillgängligt för alla men särskild uppmärksamhet ska ägnas åt bl.a. personer med funktionsnedsättning.

För att tillgodose låntagargrupper med behov av anpassade medier finns medier i olika format, såsom talböcker, storstilsböcker och litteratur skriven på lättläst svenska. MTM:s tjänst Egen nedladdning förmedlas och ett begränsat antal DAISY-spelare finns för utlån. Uppsökande verksamhet i form av bokdepositioner och läsombud finns för att nå kommuninvånare på äldreboenden och hemleveranser av böcker erbjuds till låntagare som inte själva kan ta sig till biblioteket.

Inriktning

- Biblioteket ska vara fysiskt och digitalt tillgängligt för alla

Strategier

- Tillgänglighetsanpassa bibliotekets lokaler och bibliotekets hemsida
- Marknadsföra e-tjänster som kan nås via hemsidan
- Bevaka den tekniska utvecklingen inom medie- och informationsområdet för att kunna ge god service till personer med funktionsnedsättning
- Utveckla samarbete/nätverk med förmedlare inom omsorg och äldreomsorg, föreningar och organisationer
- Erbjud anpassade medier, bevaka utvecklingen kring dessa och informera om möjligheten till anpassade medier

Andra språk än svenska

Regelbundna kontakter hålls med de kommunala instanser som arbetar med nyanlända invandrare. Tillsammans med frivilliga organisationer arrangeras Språkcafé för de som vill öva på sin svenska. Biblioteksvisningar för SFI-elever samt ungdomar i boenden för ensamkommande flyktingbarn erbjuds varje termin. Mediebeståndet består av facklitteratur såsom exempelvis lexikon och körkortsböcker, i övrigt förmedlas det bestånd av medier på andra språk som finns inom Götabiblioteken alternativt Internationella Biblioteket.

Inriktning

- Erbjud verksamhet som tillmötesgår målgruppens behov och önskemål samt underlättar integration

Strategier

- Utnyttja det bestånd av medier på andra språk som finns att tillgå via Götabiblioteken och Internationella biblioteket
- Skapa en handlingsplan för mediebeståndet gällande andra språk än svenska
- Genom omvärldsbevakning följa och möta upp behovet bland användarna samt utveckla samarbetet med föreningar och samordnare i kommunen

Bilagor

Bibliotekslagen 2013:801

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Skollagen

2 kap. 36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

Lrp11, avsnitt 2.8

Rektorns ansvar:

- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel,

Skolinspektionens krav på skolbibliotek:

Skolinspektionen bedömer att följande krav ska vara uppfyllda för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek. Myndigheten kommer därför att utgå från dessa krav i tillsynen.

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Definition av skolbibliotek

I skollagen finns ingen närmare precisering av vad som kännetecknar ett skolbibliotek. Enligt propositionen inför den nya skollagen ska organiseringen av skolbiblioteksverksamheten vara flexibel och tillgången till skolbibliotek kunna ordnas på olika sätt, beroende på de lokala förhållandena vid varje skola. Skolornas och elevernas olika behov och förutsättningar ska kunna medföra variation i anordnandet av skolbibliotek.

Skolverket definierar ett skolbibliotek som ”en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.”

SKOLFS 2011:144

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.1 Kunskaper

Mål

... kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje ... kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapsökande, kommunikation, skapande och lärande.